

Istanbul, 04.09.2014

TÜRK PATENT VE ADLİ UYGULAMASINDA PATENT KISMİ HÜKÜMSÜZLÜK KARARLARININ AMAÇLANANDAN FARKLI ETKİLER YARATMASI VE BUNDAN KAYNAKLANAN HUKUKİ BELİRSİZLİK

Bilindiği üzere, 551 sayılı Patent ve Faydalı Model Haklarının Korunması Hakkında Kanun Hükmünde Kararname, patentlere ve faydalı modellere karşı itirazda bulunulmasını öngörmemektedir. Bu bağlamda başvurusu yapılmış olan ulusal Türk patentlerine/faydalı modellerine itiraz etmek mümkün olmamasına rağmen, Türkiye’de geçerli olan Avrupa patentlerine, Avrupa Patent Ofisi nezdinde itiraz edilebilmektedir.

Diğer taraftan, 551 sayılı Kanun Hükmünde Kararname, bir Türk patentinin/faydalı modelinin mahkeme kararı ile tamamen ya da kısmen hükümsüz kılınmasını öngörmektedir. Sorun da esasında bu seviyede bulunmaktadır. Çünkü, Türk patent ve adli uygulaması, yürütülen bir dava çerçevesinde istemlerin, hakimin de karar/katkısıyla değiştirilmesini öngörmemekte ve organize etmemektedir.

Mahkeme tarafından kararlaştırılan bir kısmi hükümsüzlük, istem(ler)de herhangi bir değişikliğe gidilmeksizin, ilgili istem(ler)in, istem takımından çıkartılması suretiyle yapılmaktadır. Özellikle de ana ya da bağımsız istem(ler)in, hükümsüz kılınarak, bazı bağımlı istem(ler)in geçerli kalmaya devam etmesi halinde, geçerli olmaya devam eden istem(ler) tamamen anlamsız ve fiiliyatta uygulanamaz bir hal alabilmektedir. Böyle bir senaryoda patent kısmen geçerli olmaya devam edecek, ancak geçerli olmaya devam eden (bağımlı) istem(ler)in, bu istem(ler)in bağlı bulunduğu ana/bağımsız istem olmaksızın anlaşılabilirliği ve tatbik edilebilirliği zor olduğundan, fiilen uygulanabilirliği olmayacaktır.

Sonuç olarak, mahkeme patentin kısmi olarak hükümsüz kılınmasına karar vermiş olsa da patentin geçerli olmaya devam eden (bağımlı) istem(ler)i, fiilen uygulanabilir olmaktan çıkabilmektedir.

Şayet, geçerli olmaya devam eden (bağımlı) istem(ler) anlaşılabilir/tatbik edilebilir ise(ler), bunlar, bağımlı oldukları ve hükümsüz kılınan ana/bağımsız istem kapsamındaki unsurlarla kısıtlanmaksızın

yalnızca kapsadıkları unsurlar itibariyle öne sürülmek durumunda olacaklardır. Bu durumda (bağımlı) istem(ler)in, bağlı olduğu ana/bağımsız istemin tüm unsurlarını da içermesi kuralına riayet edilmemiş olacak ve bu nedenle de patentin orjinal ita edilmiş istem(ler)i ile saptanan sınırlardan daha geniş sınırlar itibariyle uygulanması sözkonusu olabilecektir.

Geçerli olmaya devam eden (bağımlı) istem(ler) kapsamındaki unsurun(ların), ana/bağımsız istem kapsamındaki unsur(lar)la birlikte ileri sürülmemesi, (bağımlı) istem(ler)in kapsamını genişletmiş olacaktır, -ki, bu da amaçlanan etkinin tam tersidir. Diğer bir deyişle, böyle bir senaryoda, patentin ita edilmiş (original) halinde var olan ana/bağımsız istem ve bağımlı istem(ler) ilişkisi bozulmuş olacaktır.

Her iki halde, kararın etkileri mahkemece amaçlanan etkilerinin ötesinde ve bunlardan farklı olacaktır. Bunun da temel bir hukuki belirsizlik kaynağı teşkil ettiğini kabul etmek gerekir.

İstanbul 3. Fikri ve Sınai Haklar Hukuk Mahkemesi'nin 2006/686 E., 2010/200 K. sayılı kararı incelendiğinde, hukuki belirsizliğin somut bir karşılığını bulmak mümkün. Zira, Yargıtay'ca onanıp, kesinleşmiş bulunan söz konusu kararda, davaya konu TR 2004/02462 Y sayılı faydalı model belgesinin 1 ve 3 no.lu istemleri çıkarılmak suretiyle kısmen hükümsüzlüğüne ve sicilden terkinine, 2 ve 4 no.lu istemleri yönünden hükümsüzlük talebinin reddine karar verilmiştir. Karara konu TR 2004/02462 Y sayılı faydalı model belgesinin istemleri aşağıda belirtildiği gibidir:

İstem 1: Buluşumuz Tek Taraflı Pano birbirine birleştirilen üç ana parçadan meydana gelmektedir. **(hükümsüz kılınmıştır)**

İstem 2: İstem 1'de bahsi geçen buluş olup, özelliği üst ana parçanın en üst ve orta kısmında yer alan ve içe kıvrılan parça bulunmasıdır.

İstem 3: İstem 1'de bahsi geçen buluş olup, özelliği panonun ayakta durabilmesi için ve dengenin korunması için alta bir parça bulunmasıdır. **(hükümsüz kılınmıştır)**

İstem 4: İstem 1'de bahsi geçen buluş olup, özelliği öne eğilmek suretiyle iki kanadın durmasını sağlayan parçanın (11) bulunmasıdır.

Hükümde kalmaya devam eden 2 ve 4 nolu istemler itibariyle, "özelliği üst ana parçanın en üst ve orta kısmında yer alan ve içe kıvrılan parça" veya "özelliği öne eğilmek suretiyle iki kanadın durmasını sağlayan parça (11)" ihtiva eden tüm faydalı model başvurularının veya fiili kullanımların, 551 sayılı KHK uyarınca TR 2004/02462 Y sayılı faydalı model belgesini ihlal ettiğini ileri sürmek mümkün olacaktır.

Mütekabil bir Avrupa patenti söz konusu ise ve Türkiye’de buna tekabül eden ulusal bir Türk patentine veya başvurusuna karşı bir dava açıldı ise, ihtilaf daha da çetrefilli bir hal almakta ve belirsizlikler artmaktadır. Avrupa patentine itiraz edilmesi ve bunun sonucu olarak istem(ler)de değişiklik yapılması durumunda, mütekabil Avrupa patentinin istem(ler)inde yapılan değişikliklerin, dava süreci içinde hakiminsin insiyatifine bağılı olarak, Türkiye’de ulusal olarak yapılan başvuruya nasıl yansıtılacağı bilinmemektedir.

Bir Avrupa patenti için Türkiye’de koruma talep edilmesi ve Avrupa patentinin itiraz işlemleri henüz sona ermeden Türkiye’de de bir dava sürecinin başlaması halinde de benzer bir belirsizlik hakimdir. Avrupa patentinin, itiraz işlemleri itibariyle, istem(ler)inde yapılan değişiklikler, Türk mahkemeleri önüne götürülmeden evvel, Türk Patent Enstitüsü nezdinde yapılacak başvuru ile Türkiye’ye uzatılmak durumundadır.

Böyle bir durumda, patentin orijinal ita edilmiş istem(ler)ine dayanarak açılan Türkiye’deki davada, Avrupa patenti itiraz işlemleri sırasında değiştirilen sonraki daraltılmış istemlerin olumsuz etkileri olabilir. Şöyle ki; Mahkemelerimizin ilgili istemleri bir bütün olarak muhafaza etmesi ya da hükümsüz kılması şeklindeki uygulamaları, patent ile sağlanan korumanın sınırları ve hukuki belirlilik açısından önemli bir yetersizlik olarak karşımıza çıkmaktadır.

Yukarıda belirtilen senaryolardan itibaren, ortaya çıkan hukuki belirsizlik izahtan varestedir. Patent koruması ile ilgili hükümleri de içeren ve yasalaşması beklenmekte olan Kanun tasarısı, bu konuyu açıklığa kavuşturacak ayrıntılı bir hüküm ihtiva etmemektedir. Bu itibarla bu alanda devam eden belirsizliğin mümkün olduğu ölçüde giderilmesi için yasalaşması beklenen taslakta bu konuya yer verilmesi önem taşımaktadır.

Ancak yaşanmış vakıaları yansıtan bu senaryolardan farklı olan vakıaların/uyuşmazlıklarının, meslektaşlarımızca/ilgililerce ilaveten bildirilmesine müteşekkir kalırız. Bu katkılar, patent koruması için mühim olan bu konuyu mümkün olan en geniş ve kapsayıcı şekilde irdelemek imkânı verecektir.

Av. M. N. Aydın Deriş